Ч. 123 (11.464). Львів, середа 5. червня 1929. Pocztowa opłata zaplacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

На селах.

Львів, 4. червня 1929.

Загально відомо, що положення нашого села є спожаління гідне. Оточене кінським муром, воно дуситься. Фактичне замкнення заробіткової (сезонової) еміграції, припинення початків індустріялізації країни, а навіть ліквідація деяких уже істнуючих варстатів праці (Битьків), досить високий натуральний приріст населення і в парі з тим дальше мініятурне роздріблювання селянської земельної власности, а одночасно неспроможність інтенсифікувати сільське господарство через недостачу кредитів і допливу готівки на село, — все те спричинює надмір робучих рук і приспішену павперизацію села.

Село тиснеться, дуситься і біднів з року на рік — тим більше, що в останніх роках іще переслідують його елементарні нещастя (голод 1924 р., повінь 1927 р.) Відловження села, яке принесла зі собою війна в парі із знищенням варстатів праці, повертає знову. Не булоб воно страшне, якби мало інвестиційний характер. На жаль, його характер здебільшого консумційний. До тогож незвичайно розчепірилися ножиці між міським (ремісничо-промисловим) виробництвом і продуктами села при одночасному заливі його фабричним виробництвом.

Це важке становище села використовується під кожним оглядом. Використовує його не лише місто, але й велика земельна власність, що користується наймановою робочою силою. Пересічна плата денного робітника в поміщицькому господарстві в літній добі виносить 1.20—1.80 зол. (в зимі пересічно 0.60 зол.) на своїх харчах. В жнива на панських ланах дають пересічно 15—19 сніп. Коли пригадаємо собі великий хліборобський страйк у 1902 р., коли візьмемо на увагу, що тоді наші безземельні й малоземельні селяни працювали на панських ланах у жнива пересічно за 12-тий сніп, вимагаючи 7-мого, а вибороли 9-тий сніп, — то теперішня праця за 15—19-тий сніп мусить бути уважана нечуваним визиском. Уже від 1920 р., спираючись на нову владу, поміщики почали систематично ломити наших рільних робітників, з кожним роком зменшуючи рівновартість праці на некористь працюючих. Особливо великими є упривілеєння поміщиків під тим оглядом на українській національній території, де майже не істнують професійні організації рільних робітників. У корінній Польщі під тим оглядом далеко краще. Там істнують сильні професійні організації рільних робітників, там щорічно — відповідно до змінених умовин — заключується збірні умови між робітниками і власниками-працедавцями. Там пересічна денна плата рільного робітника виносить 6 зол. себто є 3—5 разів більша, як у нас.

Особливо від часу, як велика земельна власність взяла співучасть у правлінні, ставши складовою частиною проурядового Безп. Бльоку, зріс визиск поміщиків по наших селах. Бачучи важке положення села й спираючись на прихильному відношенні влади, поміщицтво не рахується з найпримітивнішими вимогами робітництва.

Не диво, що селянство, то тут — то там, починає вести самочинну оборону, але не маючи підтримки сильної організації, поставлене у специфічні умовини, мусить подаватися якщо не падати жертвою витвореної ситуації (події в Гребенному й Батятичах). Не зважаючи на те, самооборонна акція поширюється. По зібраним нами відомостям на українській території під Польщею страйкує понад 40 сіл. А саме кілька українських сіл у Томашівщині (Холмщина), до 30 сіл у Рапшині, 9 сіл у Жовківщині й одно село в Рудеччині. Страйк у Рапшині є майже виключно хліборобсько-фільварочний, а в Жовківщині має потрійний характер: хліборобсько-фільварочний, фірманковий (достава дерева з лісів до тартаків, за що платять по 6 зол. від т. зв. фестметра, себто за цілий день) і при меліораціях (платять 1.70 до 3 зол. за роботу від сходу до заходу сонця).

В ділянці пільних робіт наступає тепер коротка передишка, але без сумніву з приходом жнив пошириться страйковий рух. Ясно, що на цей рух треба і нам звернути увагу, щоби він був організований та доцільний, щоби він дав бажані успіхи без зайвих жертв.

Без основних змін.

Чернівці, 30. травня 1929.

Надії, покладані українським населенням на зміну режиму на Буковині, в північній Бесарабії і в Мараморошині з моментом приходу до влади демократичного правління Маніва, здійснилися в дуже мінімальному обємі. Основні зміни, які ліквідувалиб ліберально-аверескаиський режим, режім нищення всього українського, не наступили. Поза деякими полекшами в ділянці громадянській, себ-то дозволу на появу української преси, на відбування зборів і віч та деяких культурно-організаційних можливостей, себ-то тих свобід, які автоматично випливають із демократичного характеру правління Маніва, все інше зберіглося в формі і змісті, запетрифікованими цараністичними попередниками. Навіть під оглядом громадянських свобід українське населення є тільки толероване, бо в румунській публичній опінії, не виключаючи й націонал-цараністів, все ще покутує защіплений лібералами абсурдальний погляд, немов то українці є „зрутенізованими румунами", яких треба відденаціоналізувати і повернути до сімї „великого румунського народу".

Головно, не вважаючи на обіцянки, нічого не зроблено досі в шкільній і церковній справі. Ухвали громадських рад за привернениям української мови навчання в народньому шкільництві, не говорячи вже про середнє і віднову університетських катедр, навіть в лоні націонал-цараністичної партії признано недостатніми, вимагаючи індивідуальних вимог батьків щодо мови навчання — (аналогічно до вимог польського шкільного закону для „кресів"). Цікаво, що коли в народньому шкільництві заміновано українську мову навчання румунською, то вистарчило відстанне побажання зложених з усяких продажних іменованців прибічних рад у громадах, а коли йде про привернення української мови навчання, то навіть недостатніми признається формальні ухвали легальних (виборних) рад.

Що більше! Румунські шовіністи невдоволені й тією дрібкою культурно-організаційних можливостей, що випали на долю українців. І тому ліберальний „Універсул" послідовно веде кампанію проти віднолюваних українських читалень по селах, лякаючи уряд і румунські громадські чинники українською іредентою, комунізмом тощо, змагаючи всіми засобами до привернення стану облоги на Буковині, перепинення дальшої культурно-організаційної праці та ліквідації досі відновлених читалень. У румунських шовіністів всі засоби є добрі. Не диво, що вони не нехтують і провокацією, щоби з одного боку залякати уряд, а з другого стероризувати українське населення. Нпр. недавно писав „Універсул", що румуни, забравши українську частину Буковини і закривши українські читальні, зробили навіть добре діло. Українське населення, мовляв, відітхнуло від інтелігентських агітаторів, бо виявилося, що *за весь час істнування стану облоги ніхто не відчував недостачі читалень*. А тепер агітатори терроризують нарід і насильно втягають його до читалень, а членами в них є навіть комуністи. Які це протидержавні гнізда — ті читальні, видно з того, що в них є лише українські жовто-зелені (?!) прапори, а немає румунських триколірів. А на зібраниях ті „насильно втягнені до читалень члени" співають „Ще не вмерла Україна", а промовці виголошують протидержавні промови, кажучи, що Україна буде не до Дністра, а до Карпат. Досить румунського паразитського панування, самі будемо панами у власній хаті. Промовці взивають населення не святкувати Великодня по новому стилю, не посилати дітей до румунських шкіл, проганяти учителів-ромунізаторів то-що.

Зайвим було би вказувати на провокаційний характер цієї лібералістичної кампанії. Коли промовці в українських читальнях говорять про Україну, то не знати, чому вони спиняються на Карпатах, коли українські землі є за Карпатами (в Чехословаччині)!

Провокаційна протиукраїнська кампанія не обмежується лібералістичною пресою. Вона починає брати в свій полон уже й націонал-цараністичну пресу, себ-то пресу тієї партії, до якої належать також посли-українці. Націонал-цараністичний букарештенський „Куректул" в протиукраїнській кампанії з успіхом конкурує з „Універсулом". Він алярмує публичну опінію і лякає її українською революцією, спираючись на анонімних свистках, писаних румунськими провокаторами. Для прикладу подамо деякі квітки румунського провокаційного примітивізму:

„Чернівці — Україна, 19. травня. Під окупацією циганів називається „Cernent" Мой, циганє... і т. д. (Підпис: українець). Або: „Кіцмань — Велика Україна... і т. д."

Провокатор, очевидно, румун не знає, що іменем „Велика Україна" західні українці називають Радянську (Наддніпрянську) Україну. Аналогічно до „Великої Румунії" він приноровлює назву „Велика Україна" до соборної України, себ-то до всіх українських етнографічно-національних земель, що найкраще вказує на ігнорантську провокаційну роботу. Зміст тих анонімних свистків є дуже різнородний, а червоною ниткою тягнеться в них твердження, що „тревання т. зв. Великої Румунії є обмежене". Редактор „Куректула" нац.-цараністичний посол Памфіл Шейкару залюбки використовує ці замовлені анонїми і взиває до енергійної румунської протиакції. „Ми не вимагаємо її — пише Шейкару — від усміхненого й щасливого міністра Буковини, ми вимагаємо цього від міністра внутр. справ. Пан Олекс. Вайда-Воевод має слово".

Цей уступ „куректулської" статті наглядно вказує, що пос. Шейкару має особисті порахунки з міністром для Буковини Савчуком-Савину, які бажає вирівняти коштом переслідувань українського населення. А боротьба між румунськими політиками, як доказує традиція й історії Молдавії та Волохії є безоглядна. Всі засоби, які ведуть до цілі, без огляду на їх моральний характер, є в тій боротьбі допустимі. Голова річ, щоби вони були успішні. Внаслідок „куректулської" кампанії і боротьби пос. Шейкару з мін. Савчуком-Савину вже в деякі українські села (Виданче і Замістя) прислано військо. Розслідження ситуації в тих селах виявило, що тут не було ніяких революційних актів, тільки непорозуміння на підкладі відношення парафіян з місцевими священиками.

Залякування лібералів „куректульського" крила нац.-цараністів не залякають українського населення. Коли воно видержало режім братіянський, то видержить і шейкарівський. *Т. Б.*

Pr. 150/29. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1927, poz. 398 Dzup. Nr. 45 dokonane dnia 24 maja 1929 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 114 z dnia 25 maja 1929 z powodu, że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pod tyt. Łyst do redakcji" zawiera w sobie znamiona występku z § 300 uk. z art. 58 roz. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1929 poz. 398 Dzpp. Nr. 45 b) wydać po myśli przepisu z art. 77-go cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. c) natomiast uchylić zajęcie o ile dokonane zostało z powodu umieszczenia w tem czasopiśmie artykułu pt. „Szcze pro Sojuz Ukrainok", jako niezawierającego w swej treści znamion jakiegokolwiek czynu karygodnego a w szczególności występku z § 300 uk. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tegoż czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 80 tegoż rozporządzenia.

Lwów, dnia 31. maja 1929. Hawel

Вибори в Бельгії.

Брюссель, 30. травня 1929.

Дня 26. травня відбулися вибори до бельгійського парляменту і лише сьогодні преса подала остаточний вислід виборів. Як у Франції так і в Бельгії, соціялісти вийшли з виборів досить підскубані, втративши вісім мандатів до парляменту і три до сенату. Ще залеко до виборів всі партії розвинули були величезну передвиборчу агітацію. Брюссельські мури вздовж і поперек були заліплені великими відозвами і карикатурами агітаційного характеру: от вам бувший міністр лідер соціялістів Вандервельд тручає франка до гори, тоді як теперішні міністри-католики котять його в безодню. Тут-же намальований великий столичний дім-палата, в котрому живе лідер соціялістів, а робітник і на далі остає без даху, бо його спорохнявілий будинок розібраний з наказу уряду. Далі іде великий червоний комуністичний кулак від котрого тікає буржуазія цілого світа, а там кілька карикатур на роботу червоної Москви і т. д. Не малу ролю в агітації на користь католиків відіграло католицьке духовенство, виганяне в свій час із Франції, але побідниками при виборах вийшли лібералі, здобувши 5 місць і фронтисти 5 місць, тоді як католики стратили два місця, соціялісти 8 місць і комуністи одно місце (замісць двох місць, здобутих ними при виборах у 1925 році). Свою страту комуністи пояснюють своїм розбиттям на дві групи а саме: на комуністів-сталіністів і комуністів-троцькістів.

Досить неприємним фактом для бельгійської правиці була справа флямандських автономістів, котрі хоч на мандат до парляменту і не спромоглись, але своїм чисельним зростом збільшують клопоти уряду і погрожують йому досить немилими наслідками.

Великою несподіванкою для бельгійців було також те, що до парляменту на соціялістичній листі м. Лієжа пройшла п. Люція Дежарден; це перша жінка в історії Бельгії, що буде засідати в парляменті.

Отже великих змін цьогорічні вибори в житті Бельгії, як і можна було сподіватись, не зробили.

Я. О.

Умова між Радянським урядом і Фордом.

З Нового Йорку повідомляють, що між торговельним представництвом Радянського Союзу і товариством Форда підписано умову, силою якої Радянський Союз зобовязується протягом найближчих чотирьох років закупити ріжних виробів Форда на 30 міліонів долярів. Зі свого боку товариство Форда зобовязується заложити в Радянському Союзі фабрики для будови автомобілів. Між іншим має бути побудована велика фабрика автомобілів у Нижньому Новгороді з продукцією 100.000 автомобілів річно.

---

25 літ Entente Cordiale.

(Докінчення.)

Берлін, 28. травня 1929.

Еспанія і Портуґалія, перші володарі кольоніяльних просторів вже з природи річи виходили зі занадто вузької силовополітичної бази, щоби могти на стало втримати у своїх руках супремацію над нововідкритими світами. Мусіли проте уступити своє місце двом сильнішим: Анґлії і Франції. Починається другий, на той раз уже ґльобальний період їхнього змагання, завзяті перегони за кольоніяльне осадовлення. Старі противники стрічаються скрізь, в Америці, в Індіях, на далекому сході, і накінець в Африці. Франція здобуває собі згодом своє перше велике кольоніяльне панування. Характеристичною рисою цього змагання є факт, що більшість кольоніяльних боїв, таксамо мілітарних як і дипльоматичних, відбулася на... европейському ґрунті! Осьтак, мир в Утрехті (1713) приносить Анґлії французьку Нову Фуниляндію, Акадію, країни над Гудсоном, і накінець в Европі Ґібральтар і Мінорку. В семилітній війні (1756—1763 р.) анґлійці здобувають на французах Канаду. Анґлія зручно використовує клопоти французів в Европі і немає такої війни, в яку є вмішані французи, щоби цього анґлійці не вміли використати — на океанах. Підчас наполеонських воєн британці здобувають Капляид і Цейльон та витискають французів з Індій. До початку 19. віку Франція стратила осьтак майже ціле своє перше кольоніяльне посідання.

Але земля ще далеко не була поділена. В 19. стол. прийшла черга на Африку. Знову починається старе змагання обох потуг; Франція творить собі своє друге кольоніяльне посідання, по більшости в північ. і середній Африці. Були моменти, де можна було думати, що „чорний континент" зробиться врештою виключною доменою французів. В 80 і 90 рр. м. ст. франко-британське суперництво на африканськім ґрунті досягає апоґею, особливо у хвилині, коли британці вибивають з французьких рук Єгипет і витискають їх з центральної Африки. (Фашодська афера, липень 1898 р.) Це змагання було між іншим одною з передумов силовополітичного зросту бісмарківської Німеччини. Але і в інших точках кольоніяльної політики це суперництво є акутне й лятентне: в Судані, на Мадаґаскарі, у Сіямі і Кохінхіні, в Індонезії, на Інсулінї, врештою ж і на Далекому Сході.

Проте, чим далі, тим ближче підходив момент, що франкобритійські перегони в осадовлюванні в кольоніях мусіли скінчитись, вже просто тому, що не було чого більше ділити і всяка дальша можливість продуктивної експанзії була виключена. Обі потуги були в міру своєї силовополітичної спромоги доволі насичені, доволі заняті новим станом посідання і потребою його мілітарного і цивілізаційного опанування, щоби собі дозволити на дальшу взаїмну і по суті вже непродуктивну боротьбу. Так зявилась потреба вирівнання позицій, навіть примус, щоби договірно закріпити і гарантувати собі стан кольоніяльного посідання. І хоч немає ніяких сумнівів, що франкобритійська антанта заключена в 1904 р. виросла також з европейських політичних мотивів і що безпосереднім товчком до її заключення була безголова політика побісмарківської Німеччини, то всеж-таки, правдивим підкладом до її заключення була саме кольоніяльна справа. Потреба такої антанти була тим більше доцільна, коли собі зясувати політичні події 19. і 20. віку. Тоді Німеччина вступила в круг кольоніяльних потуг, російська експанзія почала дуже загрожувати з півночі на азійськім і британськім кольоніяльнім комплексі. Японія зросла через ніч до висоти модерної експансивної потуги, врештою ж Америка почала як молодий велит розглядатися по світі за можливостями осадовлення і добичі. Досі кольоніяльний монополь був у руках Анґлії і Франції. Від тепер виросли нові противники, нові конкуренти. Це назовні. Але й з нутра, в кольоніяльних країнах почали ворушитись і з низів підніматись нові сили, надійшов початок пробудження рас і націй, піднялась „кольорова хвиля" **(rising tide of colours)**, яка прямує до визволення і влади. Франкобритійська політика здобування мусіла перемінитись у політику зберігання здобутого, в політику оборони і взаємної допомоги перед новими напасниками. Це тим більше, що ґеополітичне зазублення франкобритійських кольоній вже з природи річи примушує обох партнерів йти в кольоніяльній політиці паралельно. Та кольоніяльна констеляція як підклад для **„entente cordiale"** не змінилась ні крихітки до нині; навпаки, вона значно скріпилась і дальше істнування антанти є тим більш правдоподібне, що нині більше чим коли небудь кольоніяльне посідання тих обох потуг стоїть під великим знаком запиту. Розуміється, істнування цієї світовополітичної бoєвої спільноти, якою є Антанта, не могло не впливати на розвиток тіснішої европейської політики. Це аж надто яскраво виявилось з нагоди великої світової війни. Цей вплив істнуватиме без сумніву далі і з *істнуванням Антанти треба рахуватись як із одним із найбільше константних чинників европейської політики*, дарма, що хвилева європ. політична констеляція заповідає переходове ослаблення цього звязку. Переходове, — бо ідея **„entente cordiale"** випливає з глибших джерел і як ми це бачили — має примусові історичні мотиви, які далеко виходять поза програми окремих кабінетів, по більшости обчислені для пропаґандивного ужитку і політичної тактики нинішнього дня.

Зенон Пеленський.

Китайсько-більшовицька війна?

У Москві відбуваються протикитайські демонстрації. Китайського представництва в Москві зі страху перед замахом пильнує відділ війська. На сх. залізницях пересувають військо, артилерію й летунство в напрямі Монголії й Китаю. Більшовики сподіються, що до збройного розрахунку може прийти в найближчих тижнях.

ІВ. КРИП'ЯКЕВИЧ.

Українські шпиталі у Львові в XVI--XVIII ст.

З нагоди ювилею Народньої Лічниці, першого нашого новочасного шпиталю, треба пригадати також давні українські шпиталі у Львові. Наша гуманітарно-лічнича акція має у Львові дуже поважну традицію: вже 400 років тому мали ми тут перший шпиталь, а в часі найбільшого розвитку нашого міщанства, в XVII. в., було у Львові аж чотири українські шпиталі.

Все те були шпиталі при церковних брацтвах.

Давні брацтва мали у своїх уставах (статутах) поставлені дуже широкі гуманітарні завдання; сповняючи їх, вони м. ін. засновували шпиталі. Найперше і найвизначніше **Успенське** брацтво у Львові, пізніше Ставропиґія, мало свій шпиталь вже 1522 р.; він був зразу при церкві при Руській вулиці, потім перенесено його до монастиря св. Онуфрія при Жовківській вулиці. В 1538 р. був і другий шпиталь при церкві **Богоявлення**, на перехрестю теперішних вулиць Баторія і Лозінського; третій шпиталь був при церкві **Благовіщення**, при теп. Казимирівській вулиці, проти карного заведення т. зв. Бриґідок (1606 р.); четвертий шпиталь згадується при церкві св. **Миколая** (1672 р.). Всі ті шпиталі істнували до XVIII. в.

Докладніше знаємо тільки про шпиталь Ставропиґії в XVII. в. і візьмемо його як зразок як виглядало давне наше шпитальництво.

Назву шпиталь в минулому треба приймати з деяким застереженням. Давні шпиталі мали дещо іншу ціль, як шпиталі новочасні: вони рідко коли служили як місце лікування хорих, — головне їх призначення було давати притулок старцям і немічним. На це вказує і сама назва шпиталю — **hospitale**, захист для „гостей" і чужих, притулок. Так і давні наші львівські шпиталі мали здебільша характер таких притулків і домів убогих.

Шпиталь Ставропиґії був під управою і на удержанні брацтва. З рамени брацтва шпитальну управу вело двох старших братів, яких називано дозорцями, або провізорами шпиталю. Найвизначніші з них, що найдовше повнили свої обовязки, були: Лука Бартникович 1607 р., Іван Бабич 1608 і 1612 р., Микола Добрянський 1633 р., Матій Федорович 1634—1648 р., Степан Лаврішевич 1656—1657 р., Семен Лаврішевич 1663—1669 р.

Провізори заряджували майном шпиталю, старалися про фонди, мали нагляд над видатками та зі своєї управи складали звідомлення брацтву.

Фонди шпиталю були ріжнородні: леґати міщан-добродіїв, пожертви громадян, жертви зібрані до пушок, „вступне" старців, спадщини по померших, оплати хорих, чинші та принагідні підприємства.

Леґати-записи на шпиталь були доволі значні. Львівський міщанин і член брацтва Гаврило Лангиш 1636 р. пожертвував „на шпиталь і виживлення і опатрення убогих і недолужних" 1700 золотих; Григорій і Ксеня Поповичі 1641 р. записали на шпиталь 600 зол.; Михайло Алвізий 1645 р. 1000 зол.; Василь Григорович 1663 р. 1000 зол.*); Василь Леонович-Красовський записав 1669 р. половину дому з крамницею. Проценти з цих записів давали шпиталеві 143 зол. річно.

Богато гроша впливало із дрібних жертв, які збирано до пушок. В деякі роки шпиталь мав з цього джерела 80—100 золотих. Малі суми приносило „вступне" старців, що шукали постійного захисту в монастирі й убога спадщина померших, що переходила на власність шпиталю.

Деколи провізори приймали льокаторів до порожніх убікацій шпиталю — звичайно бідніших ремісників за невеликим чиншом, або винаймали горище будинку на склади крамарям. Один зі шпитальних „дозорців", Матій Федорович, пробував навіть на річ шпиталя спекуляцій, давав у застав золоті предмети і так збільшав шпитальні фонди.

Сума приходів шпиталю в половині XVII століття була 80—140 золотих, — в теперішній валюті це дає 500 до 800 долярів!*). Отже фонди не були дуже великі.

Шпиталь находився в XVII в. біля монастиря св. Онуфрія (при теп. Жовківській вулиці), в північній части монастирської маєтности, межував з сусіднім вірменським монастирем. Від вірмен стояв паркан з тертиць з дашком з гонти. Шпитальний дім був зразу партеровий, деревляний, ліплений; вікна мали віконниці, які

---

*) 1000 зол. в ціні збіжа рівняється сумі біля 6000 долярів.

*) Обчислення переводимо через порівнання цін збіжа: корець пшениці коштував тоді біля 25 грошей (1 золотий мав 30 грошей).

Мекдональд і Франція.

Спеціяльний кореспондент паризької газети „Матен“, Жіль Зауервайн опублікував своє інтерву з Мекдональдом. Темою цього інтерву були відносини між Францією та Анґлією. На думку Мекдональда в останньому часі у відносинах між Францією та Анґлією почали розвиватися нові терти, які дуже його непокоять. Ці тертя повстали наслідком браку щирости при обговоренні ріжних справ, у яких заінтересовані обидві держави. Насамперед треба поставити питання, — заявив Мекдональд, — чи Франція здає собі справу з того, що гроші, які Анґлія підчас війни позичила від Америки, щоби далі позичити Франції, тепер дуже обтяжують анґлійське господарство.

Коли в Анґлії дивляться на зріст добробуту у Франції, то повстає почуття образи за те, що у Франції не доцінюють тих тягарів та жертв, які понесла Анґлія. Довги Анґлії, які здебільшого були зроблені в інтересі союзників, утруднюють тепер її господарську відбудову. Власне це висловив у своїй промові також Сновден, і він висловив лише дуже поширений в Анґлії погляд.

Далі Мекдональд заявив, що якби йому довелося перебрати владу, він поставить на порядок ін справу довгів і буде старатися відновити приязну співпрацю між Францією та Анґлією. Анґлійська партія праці не є проти Франції, але вона не любить сентиментальностей. Вона хотіла би бути в добрих відносинах до Франції, одначе під умовою, щоб Анґлія не мусіла приносити в жертву своїх інтересів.

Зірвання взаємин між Радянським Союзом і Китаєм.

Наслідком поліційної ревізії, яку з наказу китайського уряду переведено в ґенеральному консуляті Радянського Союзу в Харбіні, комісаріят закордонних справ Союзу передав китайському дипльоматичному представникові в Москві ноту, в якій протестує проти ревізії й домагається випущення всіх арештованих осіб і звороту всеї кореспонденції та грошей. Далі нота повідомляє китайський уряд, що як китайському посольству в Москві, так і всім китайським консулятам на території Радянського Союзу відібрано право екстериторіяльности.

У відповідь на цю ноту китайський уряд у Нанкіні заявив, що мусить зірвати дипльоматичні зносини з Радянським Союзом і телеґрафічно завізвав усіх своїх представників у Союзі до негайного повороту до Китаю. Китайський уряд заявив, що ревізія в радянському консуляті в Харбіні дала докази, що цей консулят вів комуністичну пропаґанду. Китайський уряд не навяже нормальних зносин з Радянським Союзом доти, доки він не перестане вести в Китаю комуністичну пропаґанду.

Ювилей „Народньої Лічниці“.

Святочний концерт з нагоди 25-ліття української гуманітарної установи.

Львів, 3. червня 1929.

Вчора в полудне (12. год.) відбулося у великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка ювилейне свято з нагоди 25-ліття „Народньої Лічниці“. На програму свята зложилися: промова д-ра Т. Бурачинського про початки „Народньої Лічниці“ та її розвиток і діяльність від початків по нинішний день (її надрукуємо в найближчих числах „Діла“), реферат проф. д-ра Крипякевича про українські шпиталі у Львові в XVI—XVIII ст. (цей реферат друкуємо нині у фейлетоні), продукції мішаного хору під управою радника Купчинського і сольоспіви двох добре відомих уже нашій громаді з концертової естради співачок, а саме пань: Приймової та Гинилевичевої. За свій спів дістали обі в нагороду крім грімких оплесків по кошеві квітів. Акомпаніювала обом панна Гординська.

У святі взяли участь представники всіх наших установ, лікарський світ і широкі круги львівського громадянства. Меценат і опікун „Народньої Лічниці“ та жертводавець площі і дому для неї при вул. Скарги о. митрополит Шептицький, наслідком недуги, не міг взяти особистої участи в святі. Його заступав о. прелат і пос. Л. Куницький, що зложив на руки дирекції та управи „Народньої Лічниці“ в імени о. митрополита побажання з нагоди 25-ліття. Між учасниками свята бачили ми голову Українського Національно-Демократичного Обєднання д-ра Дм. Левицького, голову „Нар. Лічниці“ сен. Децикевича, а далі голову „Рідної Школи“ радн. І. Кокорудза, представника „Просвіти“, директорів „Центробанку“ през. д-ра Костя Левицького й Омеляна Саєвича, дир. „Дністра“ Яр. Колтунюка, голову „Н. Т. ім. Ш.“ К. Студинського, ректора „Духовної Академії“ о. д-ра Й. Сліпого, а далі о. крил. Дамяна Лопатинського, д-ра В. Охримовича, д-ра М. Паньчишина, д-ра Л. Ганкевича, а як господаря свята, невтомного директора „Нар. Лічниці“ д-ра Івана Курівця, представників львівської української преси і богато інших визначних громадян. На салі бачили ми і консуля СРСР у Львові п. Лапчинського.

Загально свято зробило на всіх присутніх якнайкраще враження та дало всім учасникам повне вдоволення.

Хоч у програмі свята не були передбачені привіти, то всеж такі наспіли на письмі від деяких установ (як „Н. Т. ім. Ш.“, „Зоря“) і від деяких приватних осіб (між ін. від д-ра Б. Вахнянина з Карльсбаду). Брати Рижевські разом з письменним привітом зложили 200 зол. на „Нар. Лічницю“, а Пов. Союз Кооператив у Калуші 20 амер. долярів. Наспівші привіти відчитав д-р Т. Бурачинський.

Білоруське шкільництво.

Мінімальні постуляти білорусів.

Положення білоруського шкільництва, (як і українського, загально відоме. Понад 400 білоруських шкіл, заснованих у часі німецької окупації, зникло з лиця землі, а білоруських учителів, після відбуття краківського курсу, розсіяно по кориндів Польщі. Шкільний плебісцит, переведений в білоруських громадах на основі закону Грабського—Тугута, теж остав без успіху, як і в нас.

Відомий білоруський освітній діяч Р. Островський на сторінках журналу „Сямя і Школа“ формулує постуляти білорусів. Він вимагає признання прав прилюдности трьом білоруським ґімназіям (у Вильні, Новгородку і Клецку), а замість закритої ґімназії в Радошковичах треба би відкрити білоруську ґімназію в Гродні і в Бересті або в Пинську. Крім того ті ґімназії повинні одержати відповідні державні субвенції на своє удержання. При кожній ґімназії повинен бути зорґанізований інтернат для незаможної молоді на державний кошт.

Що торкається всенароднього шкільництва, то у всіх чотирьох північно-східних воєвідствах, 65—80 проц. заселених білорусами, повинні бути зорґанізовані семиклясівки (по 1—2 на повіт), а інші народні школи засновані згідно з вислідами плебісциту. Колиб, після додання ще кількох фахових шкіл, ті постуляти були здійснені, то на протяг найближчих пять літ вимоги білорусів були би заспокоєні. Розуміється, треба би на білоруську нац. територію повернути кваліфікованих учителів, розсіяних по цілій Польщі, створити курси білорусознавства і польоністики для учителів-білорусів б. російських „народніх училищ“ та признати кваліфікації — згідно з науковим ценсусом — дотеперішнім учителям білоруських ґімназій. Крім того протягом найближчих пяти літ треба би випустити нові кадри білоруського вчительства з повними кваліфікаціями, що тісно вяжеться з проблемою вищого шкільництва.

У звязку з цим при виленському університеті, який у принципі повинен бути білоруським як львівський українським, треба би поки-що заснувати білоруський педаґоґічний інститут та зутраквізувати ще деякі інші факультети, головно лікарський і правничий. Незалежно від того духовна семинарія у Вильні повинна негайно перейти на білоруську викладову мову.

Вильно повинно стати осередком усього шкільництва на білоруській нац. території шляхом поширення виленської шкільної округи на всі чотири воєвідства з білоруською більшістю, а саме: на воєвідства: виленське, новгородське, білостоцьке і поліське. При виленській кураторії повинен бути створений окремий відділ для справ білоруського шкільництва.

На марґінесі цих мінімальних білоруських постулятів у шкільній ділянці запримічує демократично-санаційний „Курер Віленьскі“, що во-

---

нераз розбивав вітер. Дах був покритий гонтою, комин деревляний, також з дашком з гонти; з горища виходили вікна. Ринви були деревляні, вільхові. В 1655 р. шпиталь разом з монастирем згорів, — вогонь підложили московські салдати, що були при війську Богдана Хмельницького, котрий тоді облягав Львів. В 1659 р. почато ставити новий шпиталь, вже мурований.

Постійними мешканцями шпиталю були ріжні старці, що шукали тут захисту і ласкавого хліба на старість літ. Шпиталь приймав і чоловіків і жінок. Так нпр. 1634 р. „вступив до шпиталя“ Степан старець, потім якась „баба“; знов „дід“, врешті „черниця дуже убога“; в цьомуж році померли в шпиталі: один прошак і одна баба. Всіх старців було небогато, мабуть 10—20 осіб і шпиталь мав, здається, невеликe приміщення, 2—3 кімнатки та кухню.

Старі діставали в шпиталі теплий кут і харч. Внутрішнє уладження було очевидно дуже скромне, не чуємо ніколи про те, щоби братство купувало який інвентар до шпиталю. Кождий старець спав на тім, що мав своє власне, а чуємо, що деякі мали подушки, перини, коци, кожухи. Управа шпиталю робила тільки те, що в осені поправлювано печі і наново ліплено кімнати. Зате зимою в захисті було справді тепло: шпиталь спотребовував річно 40—50 возів дров. На щастя дрова були тоді недорогі, 20—25 грошей віз.

Шпитальний харч був дуже невибагливий. Пшоно, ячмінні крупи, горох — це було постійне „меню“ протягом цілого року; за омасту була солонина, якої куповано на рік 2—3 полті, та 1—2 діжі масла; солі виходило мало не пів бочки. Але мяса шпитальні пенсіонарі не бачили ніколи. Харч варила шпитальна кухарка; за це діставала чоботи.

При вступі до захисту старці платили невеликe „вступне“, звичайно 2 зол.; допомагали теж шпиталеві тим, що ходили з пушкою просити милостині. На порозі церкви св. Онуфрія сидів такий „прошак“ з шпитальною пушкою, друга пушка була в самім шпиталі, а баби мали свою „бабську“ пушку. Як вмирав хто зі старців, шпиталь старався за домовину для померщого, — роблено її з дощок, що лежали готові на „підсінні“ під домом, — уладжував похорони і богослуження. Убога спадщина померщого ставала власністю шпиталю; шпитальний провізор брав до каси готівку і сумлінно продавав одяги і постіль мерця, щоби добути фонди на утримання живих...

Найцікавіше для нас питання, чи в братськім шпиталі бували справді хорі. Отже маємо всього пару таких випадків. В 1643 р. перебували в шпиталі „нищі“, тобто убогі студенти, видно ізза слабости виселено їх з братської бурси при Руській вулиці. В 1644 р. знов були „хорі паупри, що хорували зі школи“ й окремо якась хора Ніна. В 1645 р. „лежав“ і вмер в шпиталі якийсь гайдук. В 1663 р. за протекцією пані Янової Грегоровичевої прийнято до шпиталю „хлопця шляхетського хорого“.

Як ліковано хорих в нашім шпиталі, про це нема майже ніяких вказівок. Цілком певно, не взивано до них лікарів, — будьб про це згадка у дуже докладних шпитальних рахунках. Ліковано їх домашніми засобами. На це вказує свого роду дієта, яку приписувано хорим і яку занотував у своїх касових записках братський провізор: 1643 р. „дав я на **пиво** нищим (студентам) ще в шпиталі, 1 зол.; знов їм на **ячмінні крупи** 16 грошей; знов тимже на **масло,** за горщок, 24 гр.; знов на нищих хорих на **пиво** 1 зол.; нищим на **крупи,** 14 гр.“ — 1644 р. „хорим паупрам, що хорували зі школи, видав я на **пиво** ріжне і на інші їх потреби, — **масло, струцлі, сливки** 1 зол. 18 гр.“ Супроти звичайного шпитального гороху і пшона — пиво і сливки — це була справді дієта першої кляси.

Про гиґієнічні відносини в шпиталі добре свідчить принайменше це, що був окремий „транзит“. Своєю дорогою з його очищуванням братські провізори мали богато клопоту; треба була наймати хлопів, що казали платити собі по 5 грошей від скопця, а таких скопців нараховано 24 — а до того ці хлопи — видно для більшої відваги — казали собі ставити кілька мір горівки.

Коли це порівняти з теперішнім станом шпитальництва, — то відносини в братськім шпиталі були дуже примітивні — навіть трагікомічні. Але на все те треба глянути і з іншого погляду. Які там не були толішні шпиталі, все таки вони **були,** і було їх немало, — немічні і старі, безпритульні і хорі могли знайти там безпечний захист. Справа шпиталів знаходила зрозуміння і підмогу в громадянстві, — свідоцтвом цього були і великі леґати на тисячі золотих, і численні дрібні жертви, що сипалися до пушок шпитальних „прошаків“. Все те свідчить про великий гуманітарний зміст, про високу культуру давнього українського громадянства. Можнаб радіти, колиб і наша теперішня громада для ідеї шпиталю в новочаснім понятті показувала таке саме зрозуміння, як наші міщани 300 і 400 років тому.

ли помірковані і наскрізь слушні, головно у відношенні до нижчого і середнього шкільництва. Та в умовинах польської дійсности і польської національної політики — додамо від себе! — вони навіть в свойому мінімальному обсязі лишають ся тільки мріяними і несповненими бажаннями.

Ревізії в українських установах на Городецькім.

Поліція перевела ревізію при вул. Задвіринській ч. 10., де є українські установи „Робітничий Театр", „Т-во зльокавтованих урядовців", „Рідний Дім", „Наша Культура" і т. д. На присутніх там перевели ревізію та забрали списки членів товариства.

—o—

Століття першого українського хору в Галичині.

Святочний хоровий концерт львівського, перемиського і стрийського „Бояна", „Бандуриста", „Сурми" і хору українських богословів у Львові.

В неділю веч. відбувся в великій салі давнього „Театру Новин" (тепер кінотеатру „Кольосей") великий концерт злучених хорів львівського, перемиського, стрийського „Бояна" та хорів „Бандуриста", „Сурми" і хору львівських богословів у память столітніх роковин повстання першого на Галицькій Землі хору при Соборній церкві в Перемишлі 1829 р.

Саля була виповнена по береги. Програма концерту складалася з двох частин. (Про її виконання подамо фахову оцінку в найближчих днях). Нині тільки зазначимо, що першу частину програми виповняли продукції релігійних творів наших старих композиторів як Вербицький і Лаврівський. Сполученими хорами диригували при виконуванні цих творів старші, заслужені піоніри нашої співацької культури д-р Ст. Федак і о. Домет Садовський, — а далі наш композитор д-р Ст. Людкевич й І. Охримович. Другу частину програми виповнювали світські твори вже названих композиторів (Вербицький і Лаврівський), а далі ще й таких як В. Матюк, Н. Вахнянин, І. Воробкевич та О. Нижанковський (цього року минуло 10 літ від хвилі його трагічної смерти). В другій частині програми були й твори М. Лисенка, К. Стеценка, молодого композитора М. Леонтовича і Б. Вахнянина. В тій частині диригували сполученими хорами відомий наш дирігент д-р Михайло Волошин, д-р Ст. Людкевич, І. Охримович, а мішаним хором стрийського „Бояна" Б. Вахнянин.

Виступи злучених хорів робили імпозантне враження. Публика витала оваційно появу старших дирігентів як д-ра Ст. Федака і о. Садовського. Загально не щадили слухачі оплесків для кожної виконаної точки програми.

Сам концерт попередила цікава, змістовна й добре виголошена промова п. Іл. Гриневецького про вагу свята та про початки нашої співацької культури на Галицькій Землі. Свято скінчилося коло год. 11. в ночі.

Англія і роззброєння.

Після недавньої промови президента Гувера про конечну потребу удержання мира виступив з заявою про роззброєння державний секретар Стімсон. Покликуючися на промову Гувера, він передав представникам преси комунікат, в якому звернено увагу на величезні кошта модерних морських зброєнь. Будова модерного панцирника коштує тепер 35—40 міліонів долярів. Морське міністерство власне тепер предложило урядові нову програму будови фльоти, яка має коштувати один міліярд сто сімдесять міліонів долярів. І цю програму доведеться перевести, якщо не вдасться довести до порозуміння в справі загального замирення фльотових зброєнь. Інші держави тоді теж мусіли би розпочати нові морські зброєння й тим способом видавати величезні суми на зовсім непродуктивні видатки.

Протест французької індустрії проти підвишки американських мит.

Центральна організація французької індустрії опублікувала протест проти нової американської митної тарифи. В цьому протесті між іншим стоїть таке: „Передбачені підвишення мит є в більшости випадків такі великі, що рівняються заборові ввозу. Така політика з конечности мусить довести до репресалій з боку ріжних країв, які стоять в торговельних зносинах зі Злученими Державами. Після прийняття нової митної тарифи Франція теж може обмежити американський ввіз, підвишивши мита на автомобілі, овочеві консерви та сушені овочі".

Протижидівські демонстрації у Львові.

Здемолювання друкарні та редакції „Хвілі".

„Львовскі Курер Поранни" подав був вістку, що підчас процесії Божого Тіла на вул. Жигмонтівській з вікон жидівської приватної хлопячої і дівочої гімназії кидали на людей пісок, хліб, кричали, свистали та плювали. Католицька Ліга скликала збори в цій справі на 9. червня. Чи дійсно так було, викаже може поліційне слідство. Польські корпоранти з приводу ексцесів жид. акад. молоді уладили демонстрації. Вибили всі шиби у вікнах 3-пов. камяниці при вул. Жигмонтовській, в якій є згад. гімназія. Побили 16-літнього Райцеса та зранили його в голову. Рятункова стація заосмотрила раненого. Вечером 3. червня явилося з 200 демонстантів перед редакцією „Хвілі" на розі вул. Валової і Підваля. Товпа вдерлася до салі складачів і відділу машин, потурбували складачів, що працювали там тоді та взялася демолювати уладження. Поперевертали кашти з черенками, знищили чотири лінотипи та ротаційну машину. Шкоди є на кількадесять тисяч долярів. Вибили вікна в редакції на І. пов. Редакція „Хвілі" пополудні тогож дня дістала була анонім із пересторогою, що готовиться напад, тому повідомила про це поліцію. Відділ поліції прийшов, коли демонстранти розбіглися. Інший гурт демонстрантів напав на льокаль т-ва жид. молоді „Емуна", при вул. Костюшка; вибили там шиби. Третій гурток напав на дім жид. академиків при вул. св. Тереси; там здемолювали їдальню та вибили шиби. Ще інша група пішла на Жигмонтівську вулицю, вдерлися до школи та здемолювали вчасти уладження. Там арештувала поліція 27 академиків, а разом із ними демонстрантами придержано 40 осіб. У ґродськім старостві явилася делеґація акад. молоді та домагалася випущення на волю арештованих. Домаганню їх поліція відмовила.

—o—

Вибори до польського сойму в грудні?

У суботу після конференції клюбу ББ. посли говорили в кульоарах, що тепер їх праця йтиме в тім напрямку, щоби ББ. був готовий до нових виборів. Коли сойм не ухвалить проекту конституції, який опрацював ББ, то треба рахуватися з цим, що вибори до нового сойму відбудуться в листопаді або в грудні ц. р.

—o—

Лист маршалка Пілсудського.

Як відомо, марш. Пілсудський переслав президентові найв. суду письмо, яке мотивує, чому маршал не зізнає в справі б. мін. Чеховича. Відпис листу переслали прем. Світальському і маршалкам сойму та сенату. Марш. Дашинський верне у Варшаву із закордону в середу або четвер і тоді це письмо отворять, бо на коверті є напис: „До п. президента сойму Гната Дашинського. До власних рук". Як зачувати, лист цей покищо не буде оголошений в пресі.

—o—

Перед зміною англійського уряду.

Мекдональд укладає лісту.

„Обсервер" повідомляє, що у висліді переговорів Мекдональда з провідниками Лейбур Парті в справі утворення соц. уряду передбачують такий склад його: прем. Мекдональд, мін. закорд. справ льорд Д'Евернон, бувш. амбасадор у Берліні, або сер Осв. Мослі, канцлер скарбу Сновден, мін. кольоній Томас, мін. вн. справ Гендерсон. — „Матен" повідомляє, що між консерватистами та лібералами йдуть переговори в справі утворення нового уряду на основі коаліції. Перевагу в кабінеті мали би консерватисти, а 10 проц. мін. становищ дісталося би лібералам. Міністром закорд. справ був би Чемберлен, скарбу Черчіль (або Горн), мін. вн. справ і праці дісталися би лібералам.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·00—8·87·50, канадійський долар 8·80·00—8·80·50, чеська корона 0·26·50—0·27·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·65·00—0·65·50, 5 австрійських корон 3·40·00—3·80·00, австрійський фльорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

З „Рідної Школи".

Уконституування Головної Управи

Вибрана Головна Управа „Р. Ш." на повному засіданні, відбутім в дні 27. травня ц. р., уконституувалася, вибираючи зпоміж себе таку Президію: І. заст. голови о. Мітрат Базюк Олекса, II. заст. голови проф. Терлецький Омелян, секретар д-р Коновалець Мирон, скарбник Мартинець Теодор, члени Президії посол Струтинський Михайло і Яворський Михайло.

П. д-р Савчак Юлій, передаючи новоабраному скарбникови касу, підносить, що переймаючи 7. листопада 1927 р. касу Товариства застав її в оплаканому стані, бо було довгу 89.000 зол. а нині передає касу Товариства в довгом 37.000 зол. та стверджує, що піднесені закиди на Загальному Зізді є неправдиві і кривдячі тих членів, які безінтересовно працювали для добра Товариства.

До шкільної комісії середніх шкіл делеговано як відпоручників Головної Управи: проф. Терлецького Омеляна і д-ра Кисілевського Костя; до шкільної комісії народніх шкіл: Домбровського Августина і Похмурського Степана; до торговельно-промислової комісії Федорчакову Софію.

Референтом для організаційних справ вибрано посла Струтинського Михайла, а референтом книгарні і видавництв Яворського Михайла.

Стверджено, по провіренні справи, що закиди делеґатів пп. Сайовського з Яворівщини і Кравцева зі Львова пороблені деяким особам з учительського персоналу „Рідної Школи" є неправдиві.

Прихиляючись до виводів управителя муж. учит. сем. курсів у Львові, що дальше ведення цих курсів є неморальним і недоцільним, як також, що нема виглядів на одержання концесії на ведення учит. муж. семинара, бо школа не має приписаної скількости саль, кабінетів і лябораторій, рішено з кінцем червня ц. р. зліквідувати уч. муж. сем. курси у Львові а молоді цих курсів порадити вписатися до коедукаційної гуманістичної ґімназії „Р. Ш.", а молодшим річникам до торговельної школи, та переговорити з кооперативними установами про отворення кооперативного курсу.

Уповажнено розписати конкурс в міру потреби на управителів середніх шкіл „Рідної Школи".

Головна Управа „Рідної Школи".

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.** переніс свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної камениці **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція).
2092 5—5

—**Червень подув осінню.** Від 1-го червня настали в нас дощі та зимні вітри, які пригадали всім осінні плащі та парасолі. Після великих бурей у середущій Европі прийшло трошечки із цієї благодати до нас. Люди, які почали відпустку з думкою виїхати на село, або в гори, намить завагались: чи не краще заждати в місті на поворот сонця, щоби не возити зі собою осінньої гардероби.

— **Українське Історично-фільольоґічне Т-во в Празі** повідомляє про два відчити своїх членів в дні 4-го ц. м.: Д. І. Чижевського „Етика Сковороди" і С. П. Наріжного „Шостий рік діяльности Українського істор.- фільольог. Т-ва в Празі".

—**Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка** у Львові (вул. Чарнецького 24) мав у місяці травні 165 чисел (659 предметів) приросту до ч. 18865 включно, головно з археольоґії, етнографії та портретової фотографії. Великодний заклик у часописах та окрема відозва принесли 412 писанок з 70 місцевостей Галичини і одного села волинського. Жертводавцями були пп.: о. Антоневич М., д-р Берест П., Беза Я., Бойко М., Вонсуль, Ґадовський В., Ґаєвський А., Ґумовський, д-р Дашкевичева О., радн. Дмоховський Р., Дудко Н., Загаєвич І., Закалик І., Заклинських родина, Захарченко З., о. крил. Зубрицький, проф. Калиняк І., Керикова А., Козяр М., Криса Л. і Н., о. Круцько А., кооп. „Гуцульське Мистецтво", Кордюк Б., Ласка М., радн. Левицький В., Левицький Р., д-р Лучаковський Т., Лущик В., Магаляс С., Майковська, Маренін Я., Матвіейко В. і М., Мащак, Микитин Т., Мельничук М., Ніжанковський Т., о. Павлюк М., Петришин Д. і М., проф. Полянський Ю., Почапський Я., Прийма В., Руденський І., Савчин М., Свістель Ю., акад. проф. Студинський К., о. Сохацький, д-р Терлецький М., Телюк Л., вид. „Тризуб" в Парижі, о. Фацієвич, Федлиський Н., Фодчишин І., Фургала Р., д-р Цегельський Р., Ціпановська О., Чайковський Е., радн. Чайковський Л., вид. „Червона Калина", інж. Чижевичівна С., о сов. Ясеницький К. Усім їм складає

Управа музею щиру подяку. Музей відвідало 35 осіб. — **Я. П.**

— **Що дразнить комісаря „Народнього Дому"?** Пишуть нам з міста: Теперішній комісар Нар. Дому у Львові п. Мих. Бачинський побачив у пятницю 31. травня ц. р. афіш „Сьято Української Дитини" на дошці перед входом до Нар. Дому і це так на нього поділало, що він покликав негайно сторожиху й казав той афіш здерти. І дійсно сторожиха виконала приказ свого хлібодавця. Ось як коле в очі п. комісаря афіш української філянтропійної установи!

— **Шевченківський концерт у Вильні.** Польський популярний двотижневик „Жьце Люду" з числі з 2-го ц. м. висловлює своє велике здивування, що українські студенти у Вильні, при скромних своїх силах, зуміли зорганізувати зразковий Шевченківський концерт. Вступну промову мав д-р Ганківський. Хорові співи народніх пісень робили величезне враження. З незвичайним успіхом співала українські пісні п. Французевичіюте (?), з подиву гідною свободою знаменито співала п. Скорук, а дует з п. Шишком із „Запорожця за Дунаєм" викликав бурю оплесків.

— **Голинський Михайло** виїзджає по трьох гостинних виступах у львівській опері на кілька гостинних виступів до варшавської опери. До Варшави виїзджає наш співак уже в середу 5. червня. З Варшави подасться на захід, в першу чергу до Відня, а потім до Берліна. По дорозі затримається ще мабуть у Познані, куди його теж просять на гостинні виступи.

— **Самогубства на селі.** У Русанівці (Тернопільщина) повісився 22-літній Петро Чорномаз з нужди. У Підманастирі (Підгайці) повісився 49-літній господар Клоцковський наслідком родинних сварок, а в Горохові (Бучач) з тої самої причини застрілився 40-літній Павло Миськів.

— **Громадянам Заболотівщини.** Пишуть нам: Наші селяни зі Заболотова та околиці повинні знати, що адвокат в Заболотові д-р Фелікс Тайхер намовляє людей, щоби не вносили позвів у рідній мові і заявляє, що української мови не розуміє.

— **Концерт Михайла Островерхи.** Михайло Островерха, ліричний тенор, якого концерт відбудеться у Львові в четвер дня 6. червня ц. р., це бувший УСС. („стара война" зі сотні Р. Сушка), а потім фронтовий підхорунжий УГА, який перебув з нею цілу кампанію аж до таборового життя за дротами включно. Повернувши з війни, працює як організатор „Просвіт" у Станиславівщині і тут дається пізнати українському громадянству вперше з концертової естради. В осени 1926 р. удається нашому співакові виїхати на студії до Італії, а саме до Міляно, де він учився безперервно півтретя року у ріжних учителів співу, а найдовше у маестра Вітторіно Моратті. Віддаючися своїм музичним студіям, артист цікавився також мистецьким життям Італії в минулому й теперішньому та ділився своїми враженнями з читачами „Діла" у своїх незвичайно цікавих фейлетонах. Львівське громадянство повинно численно явитися на його концерті, щоб засвідчити свою симпатію для молодого концертанта, який власними силами, часто, при великих труднощах, зумів закінчити свої студії та починає тепер свою мистецьку карієру.

— **Кухня в гімназії.** У варшавськім міністерстві освіти підготовляють проєкт завести у жіночих гімназіях і ліцеях новий обовязковий предмет: домашнього господарства. Не буде це предмет чисто теоретичний, як напр. наука льогіки, а вчили би його у зразкових кухнях. Хто зна, чи так доповнена освіта молодих жінок не збільшить скількости щасливих подруж. Недурно кажуть, що дорога до серця мужа веде через шлунок.

— **Родинні гурти в парляменті.** В останних анґл. виборах створилися в парляменті справжні родинні гуртки, хоч члени їх є з ріжних партій. Льойд Джордж увійшов у палату зі сином. Болдуін матиме в опозиції до себе сина (який одержить мабуть становище держ. підсекретаря в буд. Мекдональдовім уряді). Далі входять подружа пара Освальд і лейді Мослі (дочка і зять льорда Керзона), ген. секретар соц. партії Гендерсон може рахувати на співпрацю і поміч двох синів, які з ним засідають у палаті.

— **Парлямент за есперантом.** Шведський парлямент призначив 2.900 корон на заснування окремих курсів для поширення есперанто. Є це в першій мірі заслуга бурмистра Стокгольму Карла Ліндгагена, великого прихильника „невтральної" міжнародньої мови.

— **Цензура підбадьорує.** У „Ґазеті Варшавській" читаємо у статейці п. з. „Цензура промов" таке: З нагоди загального зїзду Великопольського Т-ва Кулек Рільничих виголосили промови голова цього Т-ва пос. Л. Плюціньський, голова Центрального Рільничого Т-ва Фудаковський і мін. Незбитовський; на промову голови Плюціньского відповідав п. президент Мосьціцький. Промови обох голов перейшли попередню цензуру. Поставили їм домагання, щоби счеркнути місця, які змальовували критичний стан хліборобства та щоби вдержали бадьоріший тон. Порозуміння на цю тему йшло довго та важко. Остаточно лише міністр Незбитовський приноровився в своїй промові до домагань „радісної творчости", одначе ввійшов через це в колізію з „дійсною дійсністю". Учасники зїзду всупереч оптимізмові п. міністра відчувають цю дійсність на власній шкурі.

— **Ріжні вістки.** На запрошення Комітету для міжнародньої виміни думок про умовини миру льорд Роберт Сесіль має виголосити в Берліні у „Райхстаґу" відчит про роззброєння. — У франц. містечку Казія (департамент Льо) вибрали бурмистром 25-літнього Шарля Мальві, сина відомого парляментариста. — У Пекіні йдуть свята складення до мавзолею забальсамованого першого президента китайської републики Сун-Ят-Сена. — На віденськім університеті націоналісти счинили антисемітську бучу. — Від 7—10. червня збереться в Букарешті 14-тий хліборобський конгрес. — В Інсбруку помер природознавець проф. д-р Міколецький. — У Мадриді помер бувший бурмистр міста князь Тоар, сенатор. — Ню-йорський міліярдер Гарольд Смит призначив 10 міл. дол. як фонд на здійснення ріжних модерних ідей і премії за винаходи; у комітеті, що завідуватиме цим фондом засідатиме віденський психоаналітик д-р А. Альфред і американський письменник Драйзер.

— **Американська злочинність.** Директор славної ню-йорської вязниці Люїс Льоес подає до відома рекордові цифри про злочинність Злучених Держав. За останні роки 15 міліонів осіб було арештовано, а 5 міл. сиділо у вязниці. Тепер є ще в вязниці 125.000 осіб. Яка причина цього явища? У Злуч. Державах є забагато законів, а карна система є така перестаріла, що дуже важко хоронити ці закони. Велика частина населення солідаризується з ріжними ворогами законів і поліція разом зі судівництвом стають часто безсильні.

— **Мудрість первісних людей.** Американський вчений Павло Реділ видав цікаву книжку п. з. „Первісна людина, як фільософ", в якій подав цікаві вислідн дослідів над звичаями індийських племен. Ось як пише Реділ про племя Уінібейго, що жило колись на терені нинішнього стейту Уіскопсін: „Хоч це були первісні люди, майже зовсім дикі, одначе їх давніші поняття небогато ріжнилися від теперішніх принципів моралі й етики культурних суспільностей. Була лише та ріжниця, що індіяни Уіннібейго придержувалися гостро своїх принципів і жили з ними в згоді, а принципи білих людей частенько лишаються лише на папері". Ось низка принципів Уіннібейго: „Життя людини основується на любови", „Завсіди оплатиться допомогти в потребі іншим", „Жінки є святі, не вільно знущатися над ними", „Не вільно ніколи кривдити людей", „Коли хочеш, щоби тебе любили, будь добрий", „Будь приятелем для кожного, а матимеш приятелів у всіх", „Не будь ніколи прикра для твого чоловіка, за твою доброту та ввічливість стрінешся все лише з добротою, бо він усе поводитиметься з тобою, як ти з ним", „Хай тобі не здається, що вистане говорити, як ти любиш дітей, вони самі лише можуть сказати, чи справді любиш їх", „Коли на твому шляху стрінеш самітну жінку, хочби далеко від твоєї хати, не заподіюй їй кривди". Та це моральне племя вимерло, а основи його етики нелегко воскресити серед сучасних народів!

З театру.

„Жидівка" на сцені львівського Міського Театру з М. Голинським у ролі Елеазара

В суботу, дня 1. червня ц. р. виставив Міський Великий Театр відому оперу „Жидівка" при співучасти гостей М. Голинського в ролі Елеазара, Заморської в ролі Рахилі та Качмара в ролі кардинала. Аж три гостинні виступи стягнули до театру масу публики. Саля була виповнена вщерть. Що найменше третина публики припадала на українців. Були наші люди і з провінції, які спеціяльно приїхали, щоби почути спів нашого славного вже нині на всій українській землі й поза нею співака М. Голинського.

Ціла опера пройшла дійсно під знаком співу М. Голинського. На тому місці слід зазначити, що роля Елеазара в „Жидівці" належить без сумніву до найкращих і найвдячніших його креацій, як під голосовим так і під сценічним оглядом. Тому не диво, що кожна поява артиста на сцені і кожна відспівана партія спричиняла бурю оплесків та овацій на салі. Прекрасний голос, звучний, рівний і незвичайно легкий в орудуванні та дуже вдатна сценічна гра давали нашому артистові велику перевагу над такими кваліфікованими виконавцями як ті, що відтворювали партії Рахилі та кардинала. Словом М. Голинський мав у „Жидівці" незвичайно великий успіх.

П. Заморська співала теж гарно і сценічно представлялась весь час добре. Про виконання інших партій писати не приходиться, бо вони були в старій і добре відомій для львівської публики обсаді. Диригував п. Лерер.

В.

НОВИНА!

Друкується і небавом вийде: Косметичний порадник. Як добути красу і задержати молодість та здоровля — написала Осипа Заклинська. 50 ілюстр., з того 8 окремо на крейдовім папері!

1. частина: Краса і гігієна. 2. Практична косметика. 3) Краса поодиноких частин тіла. Разом 40 розділів — Се перша книжка того рода у нас, для жінщин необхідна! Найновіші косметичні здобутки. Жадайте проспект. Ціна в передплаті до 20. червня 4·50 зол. (Опісля ціна буде вища). — **Видавництво „ВЕСНА“, Львів, вул. Руська ч. 3. I. пов.** 2–33 2–3

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під дир. Івана Когутяка.

Підкамінь:
Середа 5.VI. — Пташник з Тиролю.
Одеськo:
Четвер 6.VI. — Маруся Богуславка.
Пятниця 7.VI. — Король життя.
Субота 8.VII. — Вихрест.
Неділя 9. VI. — Кума Марта,
Понеділок 10.VI. — Пташник з Тиролю. 3–5

З днем 1. липня ц. р. відкривають С. С. Василіянки 6-тижневий курс кухарства і найновіших ручних робіт. Близши інформацій уділяє управа устно або письменно. Учасниці курсу можуть мати приміщення з удержанням в інституті С. С. Василіянок у Львові вул. Длугоша ч. 17. Цей курс поручається учителькам і молодим мужаткам. 2153 1–2

ПОВІДОМЛЯЄМО ТОВАРИШІВ, що здавали іспит зрілости в тернопільській гімназії, в 1899 році, що дня 29. червня ц. р. відбудеться 30-літний товариський зїзд, на котрий П. Т. Товаришів запрошуємо. Приїзд до Тернополя дня 28. червня ц. р. пополудне. Участь у зїзді просимо зголосити найпізніше до дня 15. червня ц. р. на руки окружного судді Віктора Цебровського в Тернополі. — Тернопіль, дня 15. травня 1929 р. — Віктор Цебровський, Станислав Міхаловський, Станислав Граневський. 3–4

В Прив. Семинари С. С. Василіянок у Львові вул. Потоцького ч. 95. (з правами державних шкіл) відбудуться вступні іспити на I. курс в днях 25–29 червня лекційним системом. Подання о допущення до вступного іспиту треба вносити на руки дирекції найдальше до дня 24. червня (особисто або почтою) долучуючи до подання метрику, посвідку щеплення віспи, остатнє шкільне свідоцтво та перебіг життя. Лікарського свідоцтва не потреба тому, що всі учениці будуть піддані огляданям шкільної лікарки. Вступний іспит на III. курс (на два вільні місця) відбудеться дня 25. і 26. червня, на прочі курси (II. і IV.) не заряджується вступних іспитів з браку вільних місць на сі курси. — Вписи на всі курси та до всіх клас семинарської школи вправ відбудуться лиш перед феріями в днях від 25–30 червня. — 2152 1–3 **Дирекція.**

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЯМНА біля Яремча стація в лісній в лісистій околиці над Прутом — заслонена від півночи високими горами — пансіон п. Струмінської — сонячні кімнати — добірний харч — теніс — прогульки в гори — автобуси на місци — опіка над дітьми. Ціни уміркованi в першім сезоні. — Зголошення слати в травні, Львів, вул. Мурарська ч. 48 а, а в червни до Ямни, почта Яремче. 2154 1–3

БіЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул Академічна ч. 2. Догідні услівя. 1366 35—?

В ГАРНІЙ гірській околиці покої з кухнями на сезон до винайму. — Інформації А. Корнoшева, Львів, вул. Асника ч. 11. 2147 2–2

ДО ВИНАЙМУ хата з кухнею і сониними комнатами на літний сезон від дня 1-го червня в Колодні. Стація Колодно, п. Жовтанці. Зголошення: вул. Словацького ч. 14/III. п. Хомяки. 2155 1–1

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5 3 176-?

Шир'ть наш часопис!

Спеціяліст недуг легких, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 **Пересвітлення Рентгеном.** 1–24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в канчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Тел. 65–73. 2142 3–5

Подяка.

Подобалося Богу покликати до Себе нашого найдорожчого Брата Володимира Старецького, Радника Дирекції почт і телеграфів у Львові. В тім тяжкім горю було нам великою відрадою сердечне співчуття, якого ми дізнали від дуже многих приятелів, знакомих а навіть незнакомих. Сердечно дякуємо всім за то і бажаємо всього найлучшого. Передусім дякуємо Товаришам Покійного, Вп. Панам Урядникам Дирекції почт і телеграфів у Львові, за їх сердечне, щире співчуття, за гремільну участь в похороні і за устроєнє Поминального Богослуження. Окрема дяка належиться від нас Вп. Пану Радникови Цьвікловському за оказану нам щиру жичливість і за приготоване похорону в нашій неприсутности. Дякуємо всім тим, котрі своєю численною участю в похороні звеличали сей сумний обряд. Спасибіг всім. — 2152 1–1 **Братя і братові.**

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“.

Рахунок зисків і страт за 1928. рік.

РОЗХІД		Відділ обезпечень від огню зл.	с.	крадежі з вломом зл.	с.
Виплачені шкоди по відчисленню участи реасек. Товариств		352.016	—	2.693	97
Видатки на заряд:					
Провізія агентам	Зол. 198.620·7[illegible]			3.957	93
Біжучі адміністраційні видатки	„ 354.887·05			3.712	04
Податки і скарбові належности	„ [illegible].110·80			1.181	10
	Зол. 580.018·63				
по відчисленню зворотів від реасек. Товариств	Зол. 13.691·36	572.927	27		
Відписи й інші видатки:					
Відписи	Зол. 7.439·78				
Страти на курсі цінних паперів і валют	„ 0·08				
Інші видатки	„ 72.808·76	80.248	62	1.200	—
Резерва на невиплачені шкоди		22.676	84	715	92
Стан фондів з кінцем 1928 р.		1,640.451	01	43.018	87
Надвижка з річного обороту		2.234	49	1.440	55
		2,670.554	25	57.9[illegible]	38

ПРИХІД	Відділ обезпечень від огню зл.	с.	крадежі з вломом зл.	с.
Перенос фондів з 1927 р.	1,828.671	44	34.983	44
Резерва на невиплачені шкоди, перенесе з 1927 р.	20.922	20	1.561	—
Зачислені премії по відчисленню премії реасек. Товариств	668.140	77	3.525	91
Дохід з льокації капіталів	71.279	67	2.307	37
Належитости від поліс	18.825	55	4.384	87
Зиск на курсі цінних паперів і валют	16.554	38	3	82
За таблички	490	40	—	—
Ріжні	45.669	84	3.242	74
Провізія реасек. Товариств	—	—	7.921	25
	2,670.554	25	57.930	38

Рахунок білянсу з днем 31. грудня 1928.

СТАН ЧИННИЙ	Відділ обезпечень від огню зл.	с.	крадежі з вломом зл.	с.
Стан каси з днем 31. грудня 1928 р.	94.980	15	1.835	91
Розпорядимі вкладки в кредитових інституціях і щадницях	460.316	46	34.925	23
Власні реальности	311.375	—		
Цінні папери по курсі з дня 31 грудня 1928 р.	128.986	51		
Льокації пенсійного фонду	100.244	78		
Чинні сальда рахунків з реасек. Товариствами	9.614	47	3.498	24
Залеглости в агенціях	542.319	1[illegible]	8.084	87
Ріжні довжники	256.508	69		
Кавційні ефекти агентів і інші	140.309	31		
Позички	103.284	48		
	2,148.031	97	48.344	25

СТАН ДОВЖНИЙ	Відділ обезпечень від огню зл.	с.	крадежі з вломом зл.	с.
Фонд основний			30.000	
Фонд резервовий	491.572	03	5.738	98
Спеціяльний фонд на звороти	47.796	49	122	30
Спеціяльна резерва	65.540	—		
Резерва на сумнівні належности	406.735	—	4.337	56
Фонд на ріжницю курсу	67.627	28		
Резерва премії з відчисленням участи реасек. Товариств	421.735	75	2.820	77
Резерва на невиплачені шкоди	22.676	84	715	92
Фонд спеціяльний для посередних обезпечень	30.207	62		
Фонд пенсійний	248.424	19		
Фонд на організацію огневих сторожей	19.014	86		
Фонд безпроц. позичок на огнетрев. криття дахів	20.072	83		
Фонд заосмотрення агентів	35.787	10		
Фонд стипендійний ім. д-ра Кулачковського	7.498	82		
Фонд стипендійний для дітей урядників	13.326	86		
Фонд стипендійний для дітей агентів	13.536	39		
Довжні сальда рахунків з реасек. Товариствами	49.098	64		
Ріжні вірителі	44.8[illegible]7	17	3.168	31
Кавції агентів і інші	140.309	31	1.440	55
Надвижка з річного обороту	2.234	49		
	2,148.031	97	48.344	25

Зужиття надвижки після ухвали Загальних Зборів з 30. травня 1929.

Білянсова надвижка за рік 1928 виносить у відділі обезпечення від огню . . . . . зл. 2.234·49

З того призначено:

1. 50% до резервового фонду, по мисли § 8 д) статута . . . . . зл. 1.117.—
2. 8% до пенсійного фоду по мисли § 55 уст. 2 статута . . . . . „ 179·—
3. на спеціяльний фонд на звороти по мисли §. 55 уст. 4 решту . . . . . „ 938·49 2.234·49

У відділі обезпечень від крадежі з вломом зл. 1440·55, яку призначено по мисли § 15 стат. в цілости до резервового фонду цего відділу.

Львів 31. травня 1929.

Бухгальтер: **І. Мороз.**

ДИРЕКЦІЯ:

Володимир Децикевич **Д-р Володимир Охримович**
Ярослав Колтунюк.

РЕВІЗІЙНА КОМІСІЯ:

Д-р Юлій Савчак **Олекса Гошовський**
Микола Мельник.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.